

Viešųjų pirkimų įstatymo (VPI) pakeitimų projektas

Ką siūloma keisti nuo 2023 m.?

2022-08-30

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ REGULIAVIMO TOBULINIMUI – NAUJA INICIATYVA

2022-08-17 LR Vyriausybė pritarė Ekonomikos ir inovacijų ministerijos (**Ministerija**) parengtiems viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų pakeitimams:

- Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymui (**VPĮ**);
- Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymui;
- Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymui;
- Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymui.

Ministerija skelbia, jog pakeitimais siekiama daugiau lankstumo pirkimų vykdytojams ir pirkimų dalyviams, pasitikėjimo pirkimo dalyviais, mažesnės administracinės naštos ypač supaprastintuose pirkimuose.

Įstatymų pakeitimų projektų paketas bus perduodamas atitinkamiems Seimo komitetams, kuriems pritarus, su galimais pakeitimais bus svarstomas Seime.

Toliau aptariame siūlomus pakeitimus, referuodami į bazinį teisės aktą – VPĮ.

REIŠMINGIAUSI MINISTERIJOS SIŪLOMI VPĮ PAKEITIMAI

KAS GALĖTŲ KEISTIS NUO 2023 M.?

1. Platesnės galimybės rinktis neskelbiamas derybas
2. Keičiama pasirinkimo dėl pirkimo objekto skaidymo į dalis logika: apsispręsti turės perkančioji organizacija
3. Teisė nutraukti pirkimą – paaškęjus esminėms klaidoms pirkimo dokumentuose
4. Pasiūlymai galės būti pratęsiami net ir esant sustabdytomis pirkimo procedūroms dėl pritaikytų laikinųjų apsaugos priemonių
5. Pasiūlymų siaurąja prasme (pasiūlymo objekto) duomenų tikslinimas
6. Pasiūlymo užtikrinimas - nebūtinai

REIKŠMINGIAUSI MINISTERIJOS SIŪLOMI VPĮ PAKEITIMAI

KAS GALĖTŲ KEISTIS NUO 2023 M.?

7. Įrodymai dėl atitikties nacionalinio saugumo interesams – tik iš laimėtojo
8. Supaprastintuose pirkimuose mažiau pašalinimo pagrindų nebuvimą patvirtinančių dokumentų
9. Atsiranda specialūs atvejai, kuomet reikalavimai sutarties turiniui yra netaikomi
10. Koreguojamos kai kurios sutarčių keitimo sąlygos: nebeaktuali bendra visų pakeitimų vertė, o restruktūrizuojamas tiekėjas gali būti pakeistas kitu
11. Suteikiama teisė laimėjusį pasiūlymą viešinti suinteresuotiems tiekėjams iškart kartu su sprendimu dėl laimėtojo bei naujos atidėjimo termino skaičiavimo taisyklės
12. Net ir gavus pretenziją – pirkimo procedūros nėra stabdomos

1. PLATESNĖS GALIMYBĖS RINKTIS NESKELBIAMAS DERYBAS

1. PO, vykdydama supaprastintus pirkimus, socialinių ir kitų specialiųjų paslaugų tarptautinius pirkimus ar tarptautinius pirkimus, kai pirkimą **neišvengiamai** būtina atlikti **itin skubiai, neskelbiamų derybų** būdu gali nesilaikyti neskelbiamų derybų etapams taikomų ir kitų pirkimo procedūroms bei pirkimo sutarties turiniui nustatytų reikalavimų
2. Supaprastintuose pirkimuose, neskelbiamos derybos galės būti vykdomos ir dėl:
  - tiesiogiai iš leidėjų įsigyjamų leidinių;
  - mokslinių darbų ekspertinio vertinimo;
  - prekių, paslaugų ar darbų, jeigu skelbiamoms deryboms visos pateiktos paraiškos ar pasiūlymai yra netinkami, o pirminės pirkimo sąlygos iš esmės nekeičiamos;
  - aukšto meistriškumo sporto treniruočių stovyklų, vykstančių kitoje valstybėje, paslaugų ir kitų aukšto meistriškumo sportininkams skirtų paslaugų;
  - prekių ir paslaugų, kai jos skirtos PO, teikiančios socialines paslaugas, socialinių paslaugų gavėjų savarankiškumui ugdyti ir (ar) jų individualiems poreikiams tenkinti;
  - dalyvavimo parodose paslaugų, kai jos įsigyjamos iš parodos organizatoriaus;
  - mokslinių straipsnių skelbimo tarptautiniuose leidiniuose, referuojamuose ir turinčiuose citavimo indeksą tarptautinėse duomenų bazėse, paslaugų.

2. KEIČIAMA PASIRINKIMO DĖL PIRKIMO OBJEKTO SKAIDYMO LOGIKA

Šiuo metu galiojanti taisyklė – „skaidyk arba pasiaiškink“, yra modifikuojama. Šiuo metu galioja nuostata, kad tarptautiniame pirkime objektas privalo būti skaidomas, o neskaidydama pirkimo objekto į atskiras dalis PO turėdavo paaiškinti (motyvuoti) tokio neskaidymo priežastis.

VPĮ pakeitimo projekte ši taisyklė yra keičiama tokiu būdu:

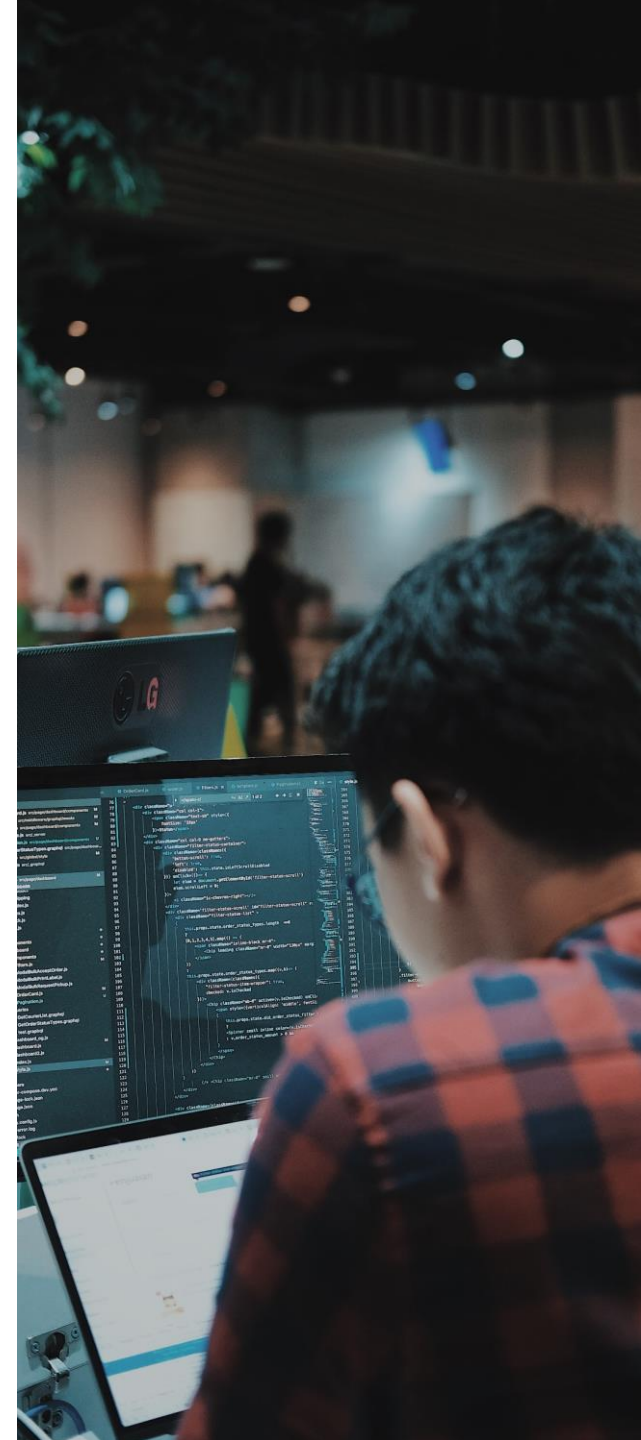
- Įstatymas tiesiogiai nereikalauja skaidyti pirkimo objekto į dalis;
- Įtvirtinama pareiga PO kiekvieną kartą nuspręsti dėl pirkimo objekto skaidymo (pasirinkti geresnę alternatyvą) **atsižvelgiant į smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų galimybes** įvykdyti sutartį;
- Nusprendus neskaidyti pirkimo objekto į dalis, PO privalo pirkimo dokumentuose pateikti paaiškinimą. Tačiau siūlomo VPĮ pakeitimo logika suponuoja, kad toks paaiškinimas lieka tik formalumu, kadangi sprendimas (ne)skaidyti pirkimo objektą, jau yra priimtas pagal nurodytą kriterijų.
- Pareiga pateikti paaiškinimą netaikoma, jeigu pirkimas, kurio vertė neviršija atitinkamų tarptautinio pirkimo vertės ribų, atliekamas naudojantis centralizuotų pirkimų katalogo priemonėmis ar pirkimo sutartis sudaroma preliminariosios sutarties pagrindu.

3. TEISĖ NUTRAUKTI PIRKIMĄ – PAAIŠKĖJUS ESMINĖMS KLAIDOMS PIRKIMO DOKUMENTUOSE

Šiuo metu galiojantis viešųjų pirkimų reglamentavimas nesuteikia PO pasirinkimo nutraukti pirkimo procedūras net ir tuo atveju, kai pradėjusi pirkimo procedūras paašškėja (pastebima), kad pirkimo dokumentuose yra padarytų esminių klaidų, dėl kurių pirkimas tampa nebetikslingas ar jam įvykus būtų nusipirktas ne tas objektas, kokio reikia perkančiajai organizacijai.

Adresuojant šią problemą, numatoma tikslinti VPĮ 29 str., suteikiant perkančiosioms organizacijoms teisę nutraukti vykdomą pirkimą ir tais atvejais, kai paašškėja, jog pirkimo dokumentuose yra padaryta **esminių klaidų**, dėl kurių perkančioji organizacija **negali sudaryti pirkimo sutarties**.

4. PASIŪLYMŲ PRATĖSIMAS NET IR ESANT SUSTABDYTOMS PIRKIMO PROCEDŪROMS

Šiuo metu galiojantis teisinis reglamentavimas nesuteikia teisės PO kreiptis į tiekėjus ir prašyti pratęsti jų pasiūlymų galiojimą, kai vykstant ginčui yra pritaikomos laikinosios apsaugos priemonės (LAP) ir pirkimo procedūros yra sustabdytos.

Praktikoje tokia situacija lemdavo, kad ilgai užsitęsęs ginčui, lieka nebeaišku, ar tiekėjai dar yra suinteresuoti sutartimi, ar atnaujinus pirkimo procedūras pratęs savo pasiūlymų galiojimą.

Numatomais VPĮ pakeitimais siūloma papildyti įstatymą, jog pirkimo procedūros metu, **taip pat ir sustabdžius pirkimo procedūras dėl pritaikytų LAP**, PO **gali** prašyti, kad tiekėjai pratęstų savo pasiūlymų galiojimą.

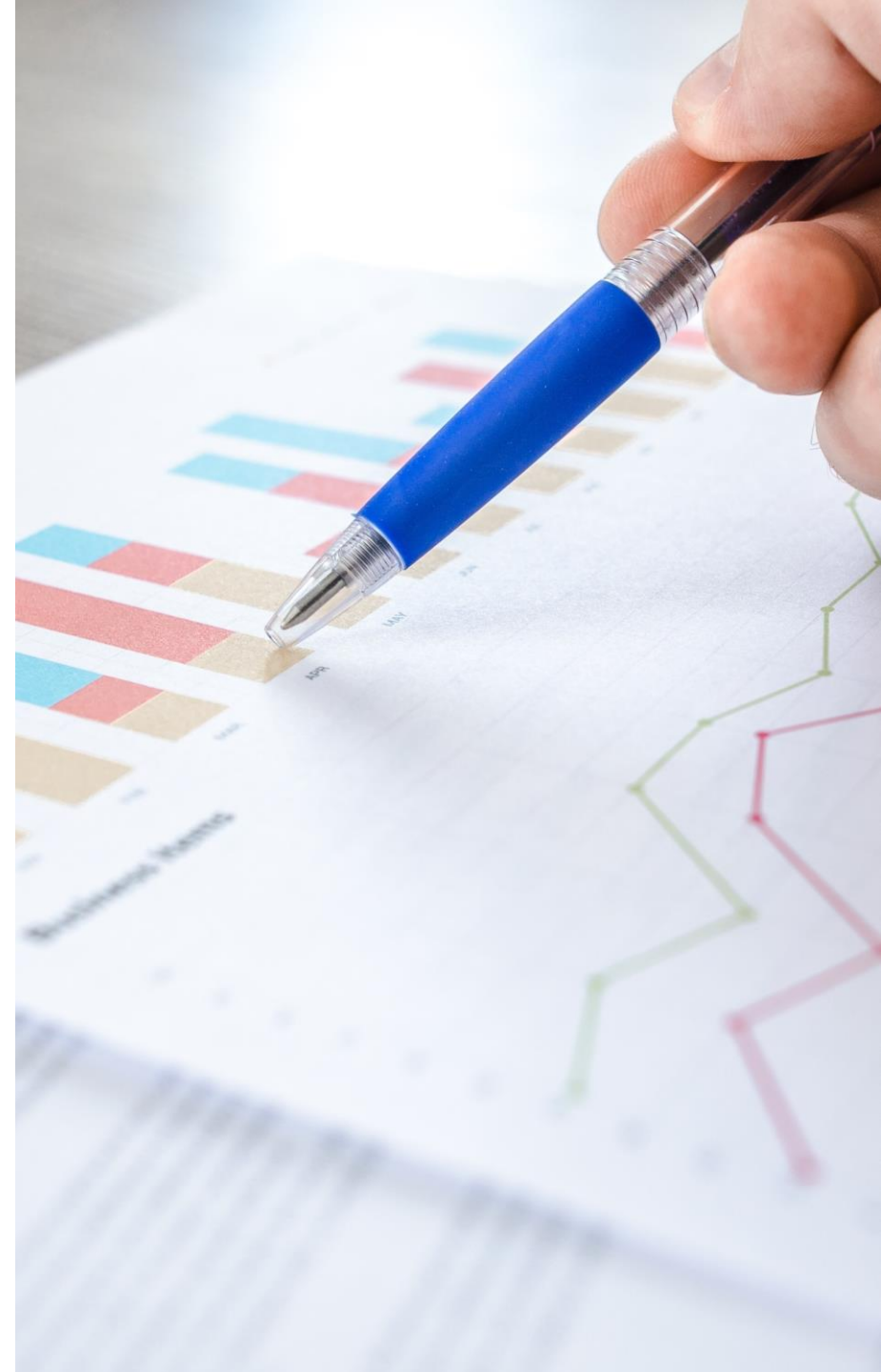
5. PASIŪLYMŲ SIAURAJA PRASME (PASIŪLYMO OBJEKTO) DUOMENŲ TIKSLINIMAS

VPĮ projektu siekiama kodifikuoti ir pakankamai naujus ESTT bei jį sekusio LAT išaiškinimus „Kareiviškų batų byloje“, kuriose pasisakyta dėl galimybės tiekėjams tikslinti, pildyti arba paašškinti ir su pirkimo objektu (pasiūlymo siauraja prasme) susijusius pasiūlymo duomenis.

Todėl VPĮ projekte yra naikinama VPĮ 55 str. 9 d., o VPĮ 45 str. 3 d. keičiama, suteikiant platesnę galimybę PO kreiptis į tiekėją, prašant tiekėjo netikslis, neišsamius ar klaidingus duomenis ar dokumentus patikslinti, papildyti arba paašškinti. Paašškimas gali apimti beveik bet kuriuos pasiūlymo elementus.

Šiuo atveju svarbu, jog:

- PO tai turi atlikti nepažeisdama lygiateisiškumo ir skaidrumo principų.
- Tikslinant pasiūlymus negali būti keičiami tie pasiūlymo duomenys, kurie vertinami sudarant pasiūlymų eilę, taip pat sutartyje ketinama nurodyti kaina (išskyrus PVM apskaičiavimo klaidą).

6. PASIŪLYMO UŽTIKRINIMAS - NEBŪTINAS

Neretai tiekėjai susiduria su sunkumais, kuomet yra priversti užtikrinti savo pasiūlymo galiojimą. Užsitęsęs pirkimams (pavyzdžiui, ilgai besitęsiant teisiniams ginčams) tokia našta tampa dar didesnė. Tai mažina viešųjų pirkimų patrauklumą, o kartais iš esmės riboja mažų ir vidutinių įmonių galimybes juose dalyvauti.

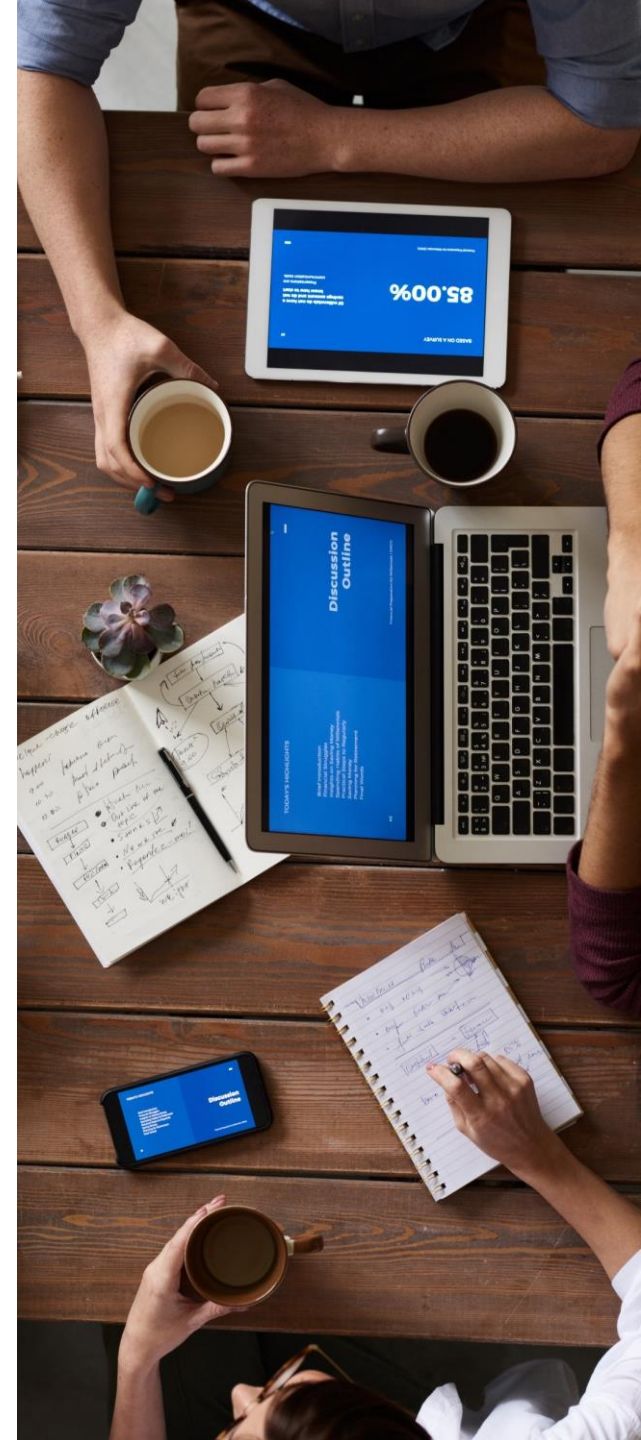
Todėl įstatymo projektu siekiama pakeisti VPĮ 42 str. 1 d. ir numatyti **galimybę** pačioms perkančiosioms organizacijoms, **įvertinus pirkimo pobūdį ir svarbą**, nuspręsti, ar pirkimo metu prašyti pasiūlymo galiojimo užtikrinimo.

7. ĮRODYMAI DĖL ATITIKTIES NACIONALINIO SAUGUMO INTERESAMS – TIK IŠ LAIMĖTOJO

Siekiant sumažinti administracinę naštą pirkimų vykdytojams ir tuo pirkimų procedūras darant spartesnes, įstatymo projektu siūloma numatyti galimybę pirkimo dokumentuose nustatyti, jog dokumentus dėl atitikties nacionalinio saugumo interesams turi pateikti tik ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą pateikęs tiekėjas, prieš priimant sprendimą dėl laimėtojo.

Akivaizdu, kad dokumentų dėl tiekėjų, jų siūlomų prekių, paslaugų ar darbų atitikties nacionalinio saugumo interesams pateikimas neretai yra problematiškas bei ilgai trunkantis procesas. Praktikoje susidaro situacijos, kad net ir gavus tokius dokumentus, nėra galutinai aišku, kokį sprendimą pirkimo vykdytojas turėtų priimti.

Nors dėl ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą pateikusių tiekėjų klausimų likti neturėtų, tačiau dabartinis reguliavimas dėl be išimties visų tiekėjų patikros yra perteklinis ir todėl siūlomas keisti.

8. SUPAPRASTINTUOSE PIRKIMUOSE MAŽIAU PAŠALINIMO PAGRINDŲ NEBUVIMĄ PATVIRTINANČIŲ DOKUMENTŲ

Siekiant supaprastinti ir pagreitinti informacijos apie tiekėją tikrinimą bei sumažinti administracinę naštą tiekėjams teikiant duomenis, siūloma **supaprastintų pirkimų** atveju susiaurinti dėl **teistumo** tikrinamų asmenų ratą.

Siūloma numatyti, kad supaprastintuose pirkimuose dėl teistumo būtų tikrinamas tiekėjo **vadovas, buhalteris** ar kitas asmuo, kuris **turi teisę surašyti ir pasirašyti finansinės apskaitos dokumentus**.

Atsisakoma supaprastintuose pirkimuose tikrinti kito valdymo ar priežiūros organo nario ar kito asmens, turinčio (turinčių) teisę atstovauti tiekėjui ar jį kontroliuoti, jo vardu priimti sprendimą, sudaryti sandorį, teistumą.

9. ATSIRANDA ATVEJAI, KUOMET REIKALAVIMAI SUTARTIES TURINIUI YRA NETAIKOMI

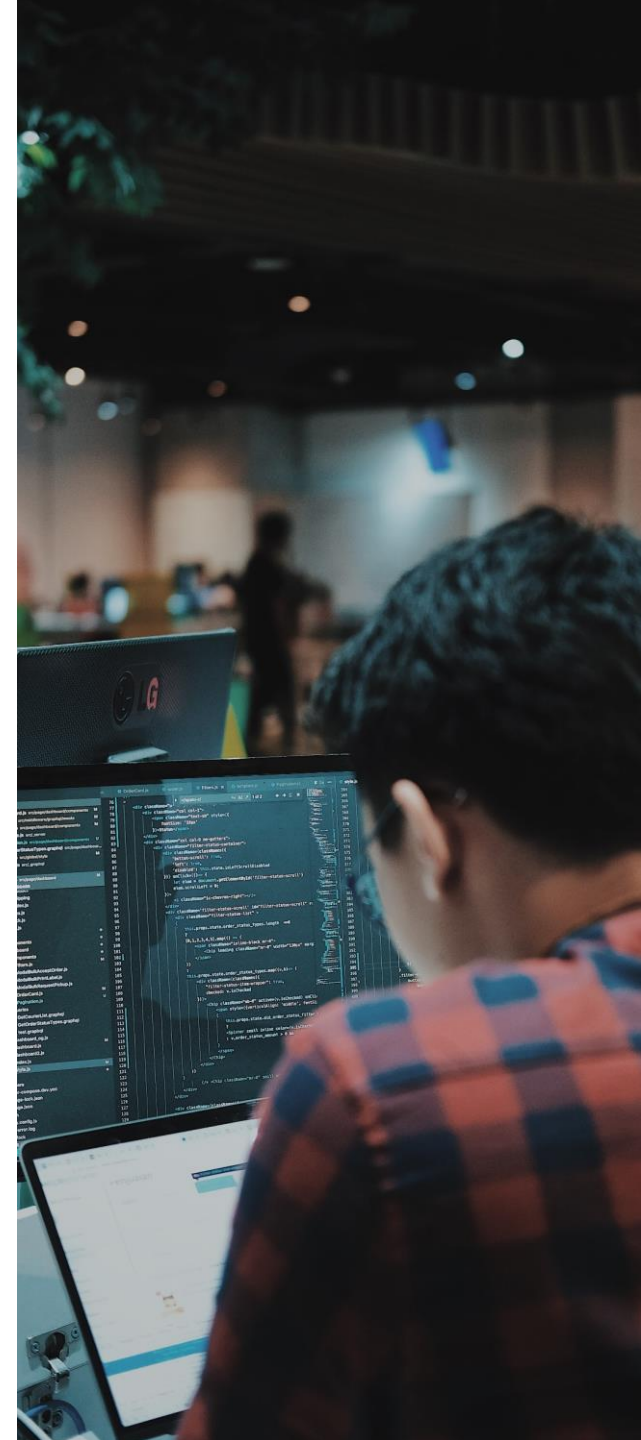
Ministerija siūlo, jog VPĮ nebeliktų prievolės PO užtikrinti, jog sudaroma viešojo pirkimo sutartis atitiktų VPĮ 87 str. išdėstytus turinio reikalavimus šiais atvejais:

- Kai raštu sudaroma sutartis, kurios vertė mažesnė nei 15 000 EUR (be PVM);
- Kai sutarties turinys yra vienodas visiems tokių prekių, paslaugų ar darbų gavėjams ir tiekėjas jo nekeičia pagal individualius poreikius (pavyzdžiui, perkant lėktuvo bilietus, rezervuojant viešbučius ir pan.).

10. KOREGUOJAMOS KAI KURIOS SUTARČIŲ KEITIMO SĄLYGOS

Tikslinamos kai kurios viešojo pirkimo sutarties keitimo sąlygos:

- VPĮ 89 str. 1 d. 2-3 p. panaikinama sąlyga, jos bendra sutarties pakeitimų pagal šiuos punktus vertė negali viršyti 100 proc. pradinės sutarties vertės. Įsigaliojus šiems pakeitimams, be kitų sąlygų, liktų tik vienas reikalavimas, jog atskiro pakeitimo vertė neviršytų 50 proc. sutarties vertės;
- Į VPĮ 89 str. 1 d. 4(b) p. įtvirtintų atvejų, kuomet pradinis tiekėjas gali būti keičiamas kitu tiekėju, sąrašą įtraukiamas atvejis, kai dėl pradinio tiekėjo restruktūrizavimo jo teises ar pareigas visas ar dalį jų perima kitas (naujas) tiekėjas.

11. LAIMĖJUSIO PASIŪLYMO VIEŠINIMAS IR ATIDĖJIMO TERMINO SKAIČIAVIMAS

Vienas įdomesnių siūlomų reguliavimo pakeitimų yra dėl **pasiūlymų viešinimo** suinteresuotiems dalyviams bei **atidėjimo termino skaičiavimo**.

Šiuo metu VPĮ numato, jog suėjus atidėjimo terminui, skaičiuojamam nuo pranešimų apie laimėtoją išsiuntimo dienos, nėra jokių kliūčių sudaryti sutartį. Tačiau praktikoje susiklosto situacijos, jog pirkimo nelaimėjęs tiekėjas laimėtojo pasiūlymą susipažinimui gauna vėliau po sprendimo dėl laimėtojo. Čia svarbu, jog terminas tiekėjui apskūsti PO sprendimą pradedamas skaičiuoti nuo susipažinimo su laimėtojo pasiūlymu (teismų praktikoje suformuluota taisyklė).

Todėl praktikoje susiklosto, kad suėjus atidėjimo terminui formalių kliūčių PO sudaryti sutartį nėra, nors tiekėjas dar gali ginčyti PO sprendimą. Siekiant spręsti tokią ambivalentišką situaciją ir kodifikuoti teismų pateiktus išaiškinimus siūloma atlikti šiuos VPĮ keitimus:

- Numatoma **teisė** (ne pareiga) PO **iškart su sprendimu** dėl laimėtojo nustatymo, tiekėjams **pateikti laimėtojo pasiūlymą** (t. y. nelaukiant suinteresuoto dalyvio prašymo).
- **Atidėjimo terminas automatiškai** pratęsiamas nuo suinteresuoto dalyvio prašymo pateikti laimėjusį pasiūlymą pateikimo PO dienos iki tol, kol suinteresuotam dalyviui bus pateiktas toks pasiūlymas.

12. NET IR GAVUS PRETENZIJA – PIRKIMO PROCEDŪROS NĖRA STABDOMOS

Ministerija, siekdama supaprastinti bei pagreitinti viešųjų pirkimų vykdymą, siūlo koreguoti VPĮ 103 str. 2 d. ir iš esmės atsisakyti įprasto pirkimo procedūrų sustabdymo gavus tiekėjo pretenziją.

Tai reiškia, kad net ir gavusi tiekėjo pretenziją, PO turės teisę vykdyti pirkimo procedūras toliau, tačiau negalės sudaryti pirkimo sutarties. Tai gali paspartinti pirkimo procedūrų vykdymą neužkertant kelio PO vykdyti su pretenzija nesusijusius procedūrinius veiksmus pirkime.

Ellex®
Experience success

Ellex® Valiunas

Jogailos g. 9,
LT-01116 Vilnius, Lithuania
+370 52681888
lithuania@ellex.legal